

TÜRKİYE
ULUSAL BİYOGÜVENLİK ÇERÇEVESİ
UYGULAMA PROJESİ

GÜVENLİK VE
ACİL DURUM
TEDBİRLERİ

GÜVENLİK VE ACİL DURUM TEDBİRLERİ

5977 sayılı Biyogüvenlik Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

ÖNSÖZ

Genetik yapısı değiştirilmiş organizmaların (GDO) olası risklerine karşı çevrenin ve biyoçeşitliliğin korunmasını sağlamak üzere, bu konuda uluslararası bağlayıcılığa sahip ilk belge olan Cartagena Biyogüvenlik Protokolü dünyada 11.09.2003 tarihinde ve Türkiye’de 24.01.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Cartagena Biyogüvenlik Protokolü ile insan sağlığı üzerindeki riskler göz önünde bulundurularak özellikle sınır ötesi hareketler üzerinde odaklanarak, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilecek ve modern biyoteknoloji kullanılarak elde edilmiş olan GDO’ların güvenli nakli, muamelesi ve kullanımı alanlarında yeterli bir koruma düzeyinin sağlanmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Cartagena Biyogüvenlik Protokolü, AB Müktesebatı, ülkemizin durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan Biyogüvenlik Kanunu ise 18.03.2010 tarihinde TBMM’de kabul edilmiş, 26.03.2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış, 26.09.2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Biyogüvenlik Kanunu ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler çerçevesinde, modern biyoteknoloji kullanılarak elde edilen GDO’lar ve ürünlerinden kaynaklanabilecek riskleri engellemek, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyoçeşitliliğin korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla biyogüvenlik sisteminin kurulması ve uygulanması, bu faaliyetlerin denetlenmesi, düzenlenmesi ve izlenmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

Biyogüvenlik Kanunu kapsamında; “Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik” ve “Biyogüvenlik Kurulu ve Komitelerin Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik” hazırlanarak 13.08.2010 tarih ve 27671 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

TAGEM koordinatörlüğünde ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde biyogüvenliğin sağlanmasına yönelik olarak kapasite geliştirilmesi amacıyla hazırlanan "Türkiye Ulusal Biyogüvenlik Çerçevesi Uygulama Projesi" Küresel Çevre Fonu (GEF) tarafından kabul edilerek 2013-2017 yılları arasında yürütülmüştür. Söz konusu proje kapsamında ulusal danışmanların çalışmaları ve bazı rehberlerin hazırlık aşamasında düzenlenen çalıştaylarda ilgili paydaşların katkıları alınarak "Başvuru Rehberi", "Genetik Mühendisliği Ürünü Bitki, Gıda ve Yem için Risk Değerlendirme Teknik Rehberi", "GDO ve Ürünlerine İlişkin Karar Sürecinde Sosyo-ekonomik Değerlendirme Kriterleri", "Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin Denetim ve İzlenebilirlik Rehberi" ve "Hukuk Rehberi" olmak üzere beş adet rehber hazırlanmıştır.

Proje süresince kamuoyu farkındalığını artırmak üzere yürütülen çalışmalar, proje sonucunda hazırlanan dokümanlar ve edinilen deneyim Genel Müdürlüğümüzce önemli kazanımlar olarak değerlendirilmektedir. Proje kapsamında hazırlanan rehberlerin faydalı olmasını temenni eder, başta UNEP-GEF Portfolyo Yöneticisi (Biyogüvenlik) Alex Owusu-BINEY, Proje Asistanı Birgül GÜNER, proje ekibi Hilal YÜCE ARSLAN, Ayfer ŞAHİN ve Serdar AYDEMİR, ulusal danışmanlar Prof. Dr. Emine OLHAN, Prof. Dr. Mustafa Fadıl YILDIRIM, Doç. Dr. Remziye YILMAZ, Dr. Seval ÜNALAN ve Fatih KAYA olmak üzere projede emeği geçenlere içtenlikle teşekkür eder ve başarılar dilerim.

Dr. Yusuf ARSLAN
Proje Koordinatörü

TÜRKİYE ULUSAL BİYOGÜVENLİK ÇERÇEVESİ UYGULAMA PROJESİ

Projenin Başlama Tarihi	: 30/09/2013
Projenin Bitiş Tarihi	: 16/08/2017
Destekleyen Kuruluş	: GEF
Dönem	: GEF IV
Uygulayıcı Kuruluş	: UNEP
Yürütücü Kuruluş	: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM)
Projenin Toplam Bütçesi	: 1.292.650 \$
GEF Katkısı	: 542.650 \$
Ulusal Katkı	: 750.000 \$
Proje Koordinatörü	: Dr. Yusuf ARSLAN
Proje Asistanı	: Birgül GÜNER
Proje Personeli	: Hilal YÜCE ARSLAN Ayfer ŞAHİN Serdar AYDEMİR

SUNUŞ

Genetik yapısı değiştirilmiş organizmaların olası risklerine karşı çevrenin ve biyoçeşitliliğin korunmasını sağlamak üzere, bu konuda bağlayıcı güç taşıyan ilk uluslararası belge olan Cartagena Biyogüvenlik Protokolü 11 Eylül 2003 tarihinde dünyada, 24 Ocak 2004 tarihinde ise ülkemizde (4898 Sayılı Kanun, 24.06.2003 tarih ve 25148 sayılı RG) yürürlüğe girmiştir. Cartagena Biyogüvenlik Protokolü, Avrupa Birliği Müktesebatı ve ülkemizin durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanan Biyogüvenlik Kanunu 18 Mart 2010 tarihinde TBMM’de kabul edildi. 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de 5977 sayılı yayımlandı. 26 Eylül 2010 tarihinde yürürlüğe girdi.

Biyogüvenlik Kanunu’na göre; insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı gözönünde bulundurularak GDO veya ürünlerinin ithalatı, ihracatı, deneysel amaçlı serbest bırakılması, piyasaya sürülmesi ile genetiği değiştirilmiş mikroorganizmaların kapalı alanda kullanımına, bilimsel esaslara göre yapılacak risk değerlendirmesine göre karar verilmektedir.

GDO ve ürünlerine ilişkin yapılan başvuru hakkında Bilimsel Komiteler tarafından bilimsel esaslara göre yapılan risk değerlendirmesi ve sosyo-ekonomik değerlendirme sonuçlarına göre Biyogüvenlik Kurulu “Karar” vermektedir.

Kanunun “Başvuru, değerlendirme ve karar verme” başlıklı 3. Maddesinin onbeşinci fıkrasına göre Kurul tarafından onay verilen GDO ve ürünleri ile ilgili Kurul kararlarında yer alması gereken hususlardan birisi “Güvenlik ve Acil Durum Tedbirleri” dir. Güvenlik ve acil durum tedbirlerinin, ürünün özelliği ve kullanım amacı dikkate alınarak başvuru sahibi tarafından hazırlanması gerekmektedir. GDO ve ürünlerinin ithalatından son kullanıcıya kadar alınacak güvenlik tedbirlerini içermektedir.

Kanunun “Karar sonrası yapılacak işlemler” başlıklı 7. Maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “İlgililer; GDO ve ürünlerinin piyasaya sürülmesi sırasında alıcıları muamele, işleme, taşıma, saklama ve diğer işlemlere ilişkin kararda yer alan güvenlik kuralları ve tedbirleri hakkında bilgilendirmekle yükümlüdür.” hükmüne göre belirtilen güvenlik ve acil durum tedbirlerine her kademedeki kullanıcının tam olarak uyması ve bir sonraki kullanıcıyı bilgilendirmesi zorunludur.

GÜVENLİK VE ACİL DURUM TEDBİRLERİ

- GDO ve ürünlerinin ithalatından son kullanıcıya kadar alınacak güvenlik tedbirlerini içerir.
- Güvenlik ve acil durum tedbirleri, ürünün özelliği ve kullanım şekil ve amaçları dikkate alınarak başvuru sahibi tarafından bildirilir.
- Burada belirtilen güvenlik ve acil durum tedbirlerine her kademedeki kullanıcının tam olarak uyması ve bir sonraki kullanıcıyı bilgilendirmesi zorunludur.
- Açıklamalar ürünün özelliği ve kullanım şekli dikkate alınarak ve kullanıcılar tarafından anlaşılabilir ve uygulanabilir şekilde olmalıdır.
- Herhangi bir Acil Durum meydana geldiğinde EK’te verilen “Acil Durum Bildirim Formu”nun doldurularak en yakın İl/İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne iletilmesi zorunludur.
- Gizli Bilgi kapsamında değerlendirilecek bilgilerin “Ğ Bölümünde” verilmesi gerekir.
- El yazısı ile doldurulması gerekmektedir. Boşlukların yeterli olmadığı yerde ilave sayfa kullanılmalıdır.

A. Yükleme-boşaltmada alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda dökülme, çevreye dağılma, alım yerinde bulaşıklığa sebebiyet verecek ürün bırakılması, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

B. Taşımada alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda taşıma esnasında dökülme, çevreye saçılma ve dağılma, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

C. Depolamada alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda depolama esnasında çevreye saçılma ve dağılma, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

Ç. İşlemede alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda işleme esnasında istenmeyen karışma ve bulaşma, çevreye saçılma ve dağılma, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

D. Ambalajlama ve ambalajlarda alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda ambalajlama esnasında istenmeyen karışma ve bulaşma, çevreye saçılma ve dağılma, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ambalaj, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

E. Ambalajlı ürünlerin yükleme-boşaltma ve taşınmasında alınacak güvenlik ve acil durum tedbirleri

(Bu kısımda ambalajlı ürünlerin yükleme boşaltma esnasında istenmeyen karışma ve bulaşma, çevreye saçılma ve dağılma, çalınma ve hırsızlık, kararda belirtilen amaç dışında kullanım için verilme v.b. hususlarda alınması gerekli güvenlik tedbirleri tanımlanacaktır. Bu işlemlerde kullanılması gereken, varsa özel alet, ambalaj, ekipman ve diğer unsurlarında ayrı ayrı ve açık bir şekilde, gerekirse marka ve model verilerek tanımlanması gerekir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

F. Diğer tedbirler

(Bu kısımda, eğer varsa, bu formda yer almayan diğer konu ve uygulamalarla ilgili olarak alınması uygun görülen güvenlik ve acil durum tedbirleri açıklanmalıdır.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

G. Güvenlik Tedbirleri ve Acil Durum İrtibat Noktası

(Bu kısımda güvenlik tedbirleri ile ilgili bilgi alışverişinde bulunulacak irtibat noktası ve acil durumlarda işbirliği yapılacak irtibat noktası ile ilgili bilgiler verilecektir.)

1. Güvenlik Tedbirleri ve Acil Durum İrtibat Noktası

Adı ve Soyadı :

Açık İş Adresi :

Açık Ev Adresi :

İş Telefonu :

İş Faksı :

Ev Telefonu :

Cep Telefonu :

Elektronik Posta :

2. Acil Durum İçin İrtibat Noktası

Adı ve Soyadı :

Açık İş Adresi :

Açık Ev Adresi :

İş Telefonu :

İş Faksı :

Ev Telefonu :

Cep Telefonu :

Elektronik Posta :

Ğ. Gizli Bilgi

(Bu kısımda güvenlik tedbirleri ve acil durum tedbirleri ile ilgili olarak verilmesi zorunlu ancak gizli bilgi kapsamına alınacak bilgiler burada verilecektir.)

1. Güvenlik Tedbirleri

2. Acil Durum Tedbirleri

EK : Acil Durum Bildirim Formu

(Herhangi bir acil durum meydana geldiğinde kullanılacaktır.)

- Lütfen meydana gelen Acil Durum ile ilgili olarak mümkün olduğu kadar detaylı bilgi veriniz.
- Bu dokümanda verilecek bilgiler kamuoyuna açık olacaktır. "Gizli Bilgi" mahiyetinde olacak bilgileri "G" bölümünde gizli bilgi başlığı altında veriniz.

A. Acil Durum Başvuru Zamanı (Bakanlık tarafından doldurulacaktır.)

1. Acil Durum Başvurusunun Alındığı Tarih :

2. Acil Durum Başvurusunun Alındığı Saat :

B. Genel Bilgi

1. Acil Durumun Meydana Geldiği Tarih :

2. Acil Durumun Meydana Geldiği Saat :

3. Acil Durum başvurusu yapan kuruluşun adı, faaliyet konusu, unvanı, açık adresi, irtibat kurulacak sorumlu kişinin adı ve telefon numaraları dahil iletişim bilgileri

--

4. Acil Duruma konu GDO ile ilgili faaliyetin yürütüldüğü yer, açık adres iletişim bilgileri ve irtibat kurulacak kişinin adı ve telefon numaraları dahil iletişim bilgileri

--

5. Acil durumun tipi

1. Taşıma esnasında kaza

2. Yangın

3. Dahili su baskını

4. Patlama

5. Binanın yıkılması veya faaliyeti aksatacak derecede hasar görmesi

6. Hırsızlık

7. Doğal afetler

8. Diğer *

* Diğer seçeneğini işaretlediyseniz ilave bir sayfada açıklayınız.

C. GDO ile İlgili Bilgi

1. Ayırıcı Kimlik Kodu

2. GDO'nun tanımı

3. GDO'nun Kullanım Amacı

4. Acil Durumun Meydana Geldiği Andaki Kullanım Amacı

5. İzin Sahibi

D. Acil Durum İle İlgili Detaylı Açıklama

(Acil durumun nerede, ne zaman, nasıl meydana geldiği ve muhtemel sebepleri konularında detaylı açıklama yapılacaktır.)

--

E. İrtibat Noktası

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü

--

İl Müdürlüğü

--

İlçe Müdürlüğü

--

F. Bildirim Sahibi ile İlgili Bilgi**1. Bildirimde bulunan kuruluşun :**

a. Unvanı	
-----------	--

b. Açık Adresi ve irtibat bilgileri	
-------------------------------------	--

c. İrtibat kurulacak kişinin adı ve irtibat bilgileri	
---	--

2. Bildirimde bulunan kişinin :

a. Adı-soyadı	
---------------	--

b. Açık Adres ve irtibat bilgileri	
------------------------------------	--

G. Gizli bilgi

(Bu bölümde verilecek bilgiler "Gizli Bilgi" olarak korunacaktır.)

TÜRKİYE
ULUSAL BİYOGÜVENLİK ÇERÇEVESİ
UYGULAMA PROJESİ

GÜVENLİK VE ACİL DURUM TEDBİRLERİ

TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Eskişehir Yolu 10. km. Lodumlu Mevkii 06800, Çankaya/ANKARA

T. +90.312.307 60 00 **F.** +90.312. 315 34 48 **E.** tagem@tarim.gov.tr